

Posudek vedoucího práce k bakalářské práci Diany Ziganshiné
„Особенности суффиксального образования имен существительных в
русском языке начала XXI века“

Ve své bakalářské práci se autorka zaměřuje na aktuální procesy slovo tvorby ruštiny v oblasti substantiv (derivace sufixem). Popis je klasickým způsobem dělen úvod, na část, která se opírá o dosavadní literaturu, a část, která se opírá o vlastní excerpce, provedenou na základě několika slovníků. V některých případech autorka svou excerpce doplňuje korpusovou metodou (na základě internetu).

Úvod (Введение, s. 11-13) představuje strukturu práce a její záměr. Druhá část (Исследования по словообразованию имен существительных в русском языке, s. 14-22) uvádí několik aspektů dějin zkoumání slovo tvorby v ruštině a představuje aktuální tendence podle použité literatury. V třetí části pod titulem „Особенности образования суффиксальных имён существительных в русском языке начала XXI века“ (s. 23-35) autorka představuje výsledky svých excerpce, a to tak, že se excerpovaná substantiva dělí podle sémantiky na tři široké skupiny, kterým jsou věnovány samostatné podkapitoly (Суффиксальные имена существительные, обозначающие абстрактные, отвлеченные понятия, Суффиксальные имена существительные, обозначающие конкретные предметы, Суффиксальные имена существительные, обозначающие наименования лица). Následuje závěr (s. 36-38) a bibliografie (s. 39-42).

Na posuzované práci lze kladně hodnotit fakt, že autorka samostatně vypracovala zajímavé a aktuální téma a uvádí k němu široké spektrum literatury (přitom se ale cíleně vyhýbá zahraniční – viz s. 8). Je si vědoma problematiky definice pojmu neologismus (je třeba zohlednit i slova, která nejsou skutečně nová, ale která se ve zkoumaném období výrazně rozšířila, srov. s. 10) i problematiky delimitace slovo tvorby na domácí půdě oproti přejetí již odvozeného slova z cizího jazyka (s. 23). Stejně tematizuje nikoliv triviální problematiku segmentace některých segmentů do jednoho či více slovo tvorných morfémů (s. 28).

Problematické na předložené práci je, že autorka nikde neuvádí, kolik slov celkem vyexcerpovala, jak se na materiálu podílejí jednotlivé slovníky a jak tedy ve sporných nebo hraničních případech (viz předchozí odstavec) přesně postupovala. Tato jistá vágnost se pak odráží i na některých příkladech citovaných v textu: např. nacházíme v práci 4x (s. 19, 25, 27, 35) příklad *Кремлевка* ‚Кремлевская больница‘. Toto slovo má v NKJRJa mj. doklady z let 1968, 1979, 1982 – je to tedy skutečně slovo, které k tématu předložené práce patří, a pokud ano proč? Odkud ho autorka excerpovala? Také najdeme na s. 35 2x slovo *стиралка*, uvedené podle internetových zdrojů v «Новые слова и значения» s materiálem z 80. let – jaký je důvod ho do práce zahrnout? Slovo *паспортизация* má již Ušakovův slovník z 30. let – v jakém smyslu je

to neologismus?¹ Slovo *айбуэмер* (s. 18) je zcela jistě přejato jako celek (srov. angl. *What it means to be an IBMer, IBMers at their best*) – v jakém smyslu patří tedy do materiálu předložené práce? Jaký je zde „pravděpodobnostní odhad“, o němž se mluví na s. 23?

Zásadnější je, že se v práci nebere systematicky ohled na slovnědruhovou příslušnost derivačního základu, najdou se spolu slova derivovaná od substantiv, sloves či číslovek. Autorka sice někdy na význam tohoto kritéria upozorňuje, ale spíše příležitostně. Celkově je citovaný materiál tříděn do uvedených tří širokých sémanticky definovaných podskupin, ale podrobnější klasifikace v práci není. Připomíná se sice poslední akademická mluvnice (АГ 80), ale pouze s tím, že tam klasifikace způsobů slovtvorby je (s. 14). Rovněž není zcela jasné, jak přesně s tématem práce souvisejí různě uvedené informace o morfonologických procesech v rámci některých slovtvorných typů (srov. s. 23, 27, 31) – předpokládá autorka, že zde na začátku 21. stol. došlo k nějakým inovacím (o kterých ovšem v práci není explicitně řeč), a pokud ne, proč tyto informace uvádí?

Ještě několik drobností: někdy se informace opakují, aniž by se to nějak motivovalo, např. zdůraznění velkého počtu nových slov na přelomu 20. a 21. stol. (s. 7, 9), seznamy použitých slovníků (s. 7, 10), „klíčová slova naší doby“ (s. 15, 17). V odkazech na literaturu většinou nejsou údaje stránek, někdy mají podivnou strukturu (srov. *C. 131-153*, 63 na s. 12 v pozn. 5), na s. 22 jsou citována slova z novin, aniž by se řeklo, v jakém vztahu jsou k excerpovaným slovníkům a proč autorka zde sáhla k novinám. Na stejné straně je slovo *адвентизм* uvedeno jako doklad na vázaný kmen. Nicméně, slovo *адвент* v ruštině existuje, jenom nepatří k pravoslavné terminologii, ale v terminologii rusky mluvících římských katolíků či luteránů samozřejmě je. Na s. 29 chybí zdroj pro tvrzení, že sufix *-щик (-чик)* je druhým nejproduktivnějším sufixem pro tvoření substantiv označujících muže, stejně na s. 30 pro „на современном этапе образование имен с этим суффиксом от глагольных и адъективных основ происходит реже“.

Přes různé kritické poznámky chci zdůraznit dobrý a samostatný autorčin výkon. Doporučuji bakalářskou práci „Особенности суффиксального образования имен существительных в русском языке начала XXI века“ Diany Ziganshiné k obhajobě a navrhuji v případě úspěšné obhajoby její hodnocení stupněm 2 – „velmi dobře“.

V Praze, dne 25. 8. 2017

(Markus Giger)

¹ Tato neurčitost má v práci další dopad: slovo *паспортизация* je totiž uvedeno jako jeden z příkladů na údajně novou schopnost abstrakt na *-ция* být derivována od neslovesných základů („В русском языке начала XXI столетия данный суффикс приобретает способность сочетаться с такими именными основами, которые и не предполагают ступени образования глаголов“, s. 22) – pokud ale toto slovo je doloženo už v 30. letech, je tato schopnost zjevně starší.